

OBSZARY WYMAGANEJ WIEDZY, ZAKRES OCZEKIWANYCH UMIEJĘTNOŚCI I WYKAZ POMOCNEJ LITERATURY NA POSZCZEGÓLNYCH STOPNIACH WOJEWÓDZKIEGO KONKURSU JĘZYKA POLSKIEGO dla uczniów szkół podstawowych województwa wielkopolskiego w roku szkolnym 2021/2022

I

**Temat przewodni konkursu:
„Targani sztormem, złapani przez burzę”**

II

Zakres wiedzy wymaganej od uczestników na poszczególnych stopniach Konkursu

1. Na wszystkich stopniach Konkursu obowiązują treści nauczania (wymagania szczegółowe) wymienione w podstawie programowej przedmiotu język polski opublikowanej w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. dla klas IV-VIII (<http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20170000356/O/D20170356.pdf>),
2. W konkursie obowiązuje zakres wiedzy wykraczający poza podstawę programową i określony w dalszych punktach.

1) Stopień szkolny

Na stopniu szkolnym obowiązuje zakres wiedzy określony w podstawie programowej.

Ponadto uczeń:

- a) na przykładzie ballady omawia pojęcie synkretyzmu rodzajowego;
- b) wskazuje w wierszu średniówkę i przerzutnię oraz omawia ich funkcje;
- c) rozpoznaje rodzaje rymów (żeńskie i męskie, dokładne i niedokładne, zewnętrzne i wewnętrzne) oraz układy rymów (parzyste, przeplatane i okalające);
- d) omawia funkcje morału i epizodu;
- e) przekształca zdanie pojedyncze w imiesłowny równoważnik zdania i odwrotnie;
- f) tworzy spójne wypowiedzi w następujących formach: reklama, blurb (rekomendacja utworu), przepis, instrukcja, podziękowanie, dedykacja, opis sytuacji;
- g) poprawnie używa znaków interpunkcyjnych, w tym myślnika (pauzy) i wielokropka; określa ich funkcje;
- h) nazywa typy planów filmowych (plan totalny, ogólny, pełny, amerykański, średni, półzbliżenie, zbliżenie, detal);
- i) wykazuje się znajomością terminologii związanej z wiedzą o filmie (reżyseria, scenografia, montaż, kadr, ujęcie, scena, sekwencja) i gatunków filmowych (dramat, komedia, science-fiction, fantasy, kryminał, western, film sensacyjny, film przygodowy, film kostiumowy, film dla młodzieży);
- j) porównuje utwory literackie lub ich fragmenty (wskazuje ich cechy wspólne i różne);
- k) tworząc wypowiedzi pisemne, odwołuje się do lektur z etapu szkolnego Konkursu oraz lektur obowiązkowych wymienionych w podstawie programowej.

2) Stopień rejonowy

Na stopniu rejonowym obowiązuje zakres wiedzy i umiejętności ze stopnia szkolnego.

Ponadto uczeń:

- a) wskazuje cechy przypowieści w innych tekstach kultury;
- b) posługuje się pojęciami z zakresu wiedzy o literaturze: topos, satyra, krzywe zwierciadło, instrumentacja głoskowa, oksymoron, antyteza, synekdocha, hiperbola, inwersja, elipsa;
- c) rozpoznaje lirykę bezpośrednią, lirykę pośrednią i lirykę zwrotu do adresata oraz wskazuje ich cechy;
- d) wskazuje cechy wiersza sylabicznego, sylabotonicznego i wiersza wolnego;
- e) w utworze lirycznym omawia sytuację liryczną;
- f) wskazuje w tekście mowę pozornie zależną i określa jej funkcję;
- g) rozpoznaje groteskę (wskazuje w tekście jej cechy i wyjaśnia funkcję);
- h) konfrontuje tekst literacki z innymi tekstami kultury;
- i) rozpoznaje i nazywa funkcje tekstu (informatywną, poetycką, ekspresywną, impresywną – w tym perswazyjną);
- j) rozpoznaje w tekstach stylizację, rozróżnia jej rodzaje (archaizację, dialektyzację, kolokwializację) i określa funkcje;
- k) rozróżnia pojęcie błędu językowego i zamierzonej innowacji językowej;
- l) rozpoznaje i poprawia różne typy błędów gramatycznych (błędy fleksyjne i składniowe);
- m) rozpoznaje i poprawia różne typy błędów leksykalnych (błędy słownikowe, frazeologiczne, słowotwórcze);
- n) rozpoznaje i poprawia błędy stylistyczne (w tym pleonazmy i tautologie);
- o) korzysta ze słownika poprawnej polszczyzny oraz słownika wyrazów obcych;
- p) tworzy spójne wypowiedzi pisemne w następujących formach: regulamin, kodeks, charakterystyka bohatera zbiorowego, charakterystyka porównawcza, interpretacja utworu literackiego (lub jego fragmentu);
- q) porównuje utwory literackie i nieliterackie (wskazuje ich cechy wspólne i różne);
- r) tworząc wypowiedzi pisemne, odwołuje się do lektur ze stopnia rejonowego Konkursu.

3) Stopień wojewódzki

Na stopniu wojewódzkim obowiązuje zakres wiedzy i umiejętności z niższych stopni Konkursu.

Ponadto uczeń:

- a) redaguje dłuższą wypowiedź pisemną (formy przewidziane w podstawie programowej i na niższych stopniach Wojewódzkiego Konkursu Języka Polskiego oraz esej) z uwzględnieniem reguł organizacji, spójności logicznej oraz zasad językowych, stylistycznych, ortograficznych i interpunkcyjnych;
- b) twórczo formułuje sądy w oparciu o teksty kultury (i towarzyszące im konteksty).

III

Wykaz literatury pomocnej dla uczestnika w przygotowaniu do udziału w Konkursie

1. Stopień szkolny

1. Tadeusz Różewicz: *Warkoczyk*,
2. Victor Hugo: *Gavroche* (fragmenty powieści *Nędznicy*),
3. Małgorzata Musierowicz: *Opium w rosole*,

4. *Korczak* (film), reż. Andrzej Wajda, Polska 1990.

Ponadto uczeń przystępujący do stopnia szkolnego Konkursu wykazuje się znajomością lektur obowiązkowych wymienionych w podstawie programowej dla klas IV-VIII z wyjątkiem *Pana Tadeusza* Adama Mickiewicza oraz *Quo vadis* Henryka Sienkiewicza.

2. Stopień rejonowy

1. Jarosław Iwaszkiewicz: *Ikar*,
2. Katarzyna Ryrych: *Wilczek*,
3. Jacek Dukaj: *Wroniec*,
4. Eric-Emmanuel Schmitt: *Dziecko Noego*,
5. *Lao Che: Godzina W* (utwór z płyty *Powstanie Warszawskie*).

Ponadto uczeń przystępujący do stopnia rejonowego Konkursu wykazuje się znajomością wszystkich lektur obowiązkowych wymienionych w podstawie programowej dla klas IV-VIII.

3. Stopień wojewódzki

1. Marcin Szczygielski: *Arka czasu*,
2. John Boyne: *Chłopiec w pasiastej piżamie*,
3. Kimberly Brubaker Bradley: *Wojna, która ocaliła mi życie*,
4. *Franek* (film krótkometrażowy), reż. Bartek Tryzna, Polska 2013,
5. *Złodziejka książek* [film], reż. Brian Percival, USA, Niemcy, 2013.

IV

Propozycja źródeł uzupełniających

- 1) Michał Kuziak, Sławomir Rzepczyński: *Jak pisać?*
- 2) Michał Kuziak, Sławomir Rzepczyński: *Sztuka pisania po polsku. Poradnik praktyczny*;
- 3) Barbara Pędzich: *365 ćwiczeń ze słownictwa*;
- 4) Radosław Pawelec, Dorota Zdaniewicz-Jedynak: *Poradnik korespondencji użytkowej*;
- 5) Marek Bernacki, Marta Pawlus: *Słownik gatunków literackich*;
- 6) Bożena Chrzóstowska, Seweryna Wyślouch: *Poetyka stosowana*;
- 7) Marta Tomczyk: *Trener* jak czytać wiersze*;
- 8) Joanna Wojnicka, Olga Katafiasz: *Słownik wiedzy o filmie*;
- 9) *Słownik poezji* pod red. Agnieszki Nawrot;
- 10) *Słownik poprawnej polszczyzny* pod red. Andrzeja Markowskiego.

